

ԿՈՅՍԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեց՝ ԽԱԼԻԼ ՄԻՊՐԱՆ ԽԵԼԻ
Թրգ.՝ ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

«Մաղիկ մըն էր անհպելի
Որ ապրեցաւ ու մեռաւ...
Նման կոյսի»:

Գերազանց ըլլալով թիւը՝ թշնամի գործերուն, գորավարը այլ ելք չունենալով, հետեւեալը հրահանգեց իր զինուորներուն.

«Ո՛րայիլու համար կեանքեր եւ զինամթերք, հարկ է նահանջել կարգապահօրէն, քաղաք մը մօտակայ, որ անծանօթ է թշնամիին եւ հոն ծրագրել ռազմավարութիւն մը նոր»:

«Պիտի քայենք անապատի մէջէն, որ նախընտրելի է որպէս լաւազոյն միջոց, քան իյնալ ձեռքը թշնամիին: Պիտի անցնինք մենաստաններէ եւ վանքերէ եւ որ ստիպուած ենք գլուխելու. միայն՝ կերակուր եւ պաշար ապահովելու համար»:

Զօրքը չվարանցաւ. որովհետեւ ուրիշ մար չկար ազատելու համար այս վտանգաւոր կացութեանէն:

Օրերով փայցիմ ամռնմ անապատի մէջէն. ուժասպառ, ամօթի ու ծարաւ:

Օր մը տեսան հրաշալի կառոյց մը որ կը մամնէր հիմ ամրոցի մը, որուն դարպասը մամն էր պարսպապատ քաղաքի մը դրան:

Այս տեսարանը մեծ գոհունակութիւն բերաւ իրենց սրտերուն: Ու մտաբերեցիմ, որ մեմաստան մը ըլլալու էր, ուր պիտի համգէլիմ եւ կերակուր գտնէիմ:

Երբ դուռը բացիմ, ո՛չ մէկը եկաւ զիրեմք դիմաւորելու: Քիչ ետք, ազնուական կիմ մը, աներ հագած, որուն մարմնիմ վրայ միայն դէմքը տեսանելի էր, երեւցաւ դրան մօտ:

Ան հրամանատարիմ քացատրեց, որ վայրը՝ կուսանոց մըն էր եւ հարկ էր որ զօրքը պատշամ վերաբերում ունենար, ոչ մէկ վնաս հասցնելով մայրապետներուն:

Զօրավարը խոստացաւ լրիւ պաշտպանել քուր կուսականներուն, ապա՝ կերակուր խնդրեց իր զօրքերուն համար:

Իոյր մարդիկ հիւրասիրութեամբ մեմաստանի ընդարձակ պարտէզիմ մէջ:

Հրամանատարը մա՛րդ մըն էր քառասունի մօտ. ստորիմ նկարագրով եւ անպարկեշտ:

Իր պրկումը եւ յոգնութիւնը մեղմացնելու միտումով, փափաքեցաւ կիմ մը՝ որ զիմք համգէցնէր, եւ բողբոց կուսանի մը վրայ ոյծ բանեցնել...

Ուստի նենգամիտ ցանկութիւնը առաջնորդեց զիմք պղծելու այն սուրբ վայրը, ուր կուսաններ հաստատուած էին հաղորդակցելու Աստուծոյ հետ, եւ Ամենակալիմ առաքելու անվերջ աղօթքներ... հեռո՛ւ այս փուն եւ ապականած աշխարհէն:

Հաւաստիացուցած ըլլալով Մայր Մեծաւորութիւն, նենգամիտ հրամանատարը բարձրացաւ սանդուխնդէն վեր, որ առաջնորդեց զիմք կուսանի մը առանձնասենեակը, որ տեսած էր ան պատուհանէն:

Տարիներու անվերջ աղօթքները եւ մեմակեաց անձնութիւնը

չէին յաջողած ջնջել կանացի գեղեցկութիւնը անմեղունակ կուսանի դէմքին վրայ:

Եկած էր ան այստեղ ապաստանելու մեղսալի աշխարհէն եւ պաշտելու գլխատուած, անջատուած միջավայրէն:

Սեմնակէն մեքս մտնելով, ռեյսագործը սուրը քաշեց եւ սպառնաց սպաննել զայն եթէ ան օգնութիւն աղաղակէր...

Կրօնաւորութիւն ժպտեցաւ եւ լուս մնաց, համարելով թէ պիտի յօժարէր իր փափաքին:

Յետոյ մայեցաւ անոր ու ըսաւ.

«Նստի՛ր եւ հանգչի՛ր. շատ յոգնած կ'երեւիս...»

Զօրավարը մատաւ կուսանին մօտ, վստահ ըլլալով իր գոհին:

Եւ կուսամը ըսաւ անոր. *«Ես կը զարմանամ ձեզի՝ պատերազմիկ մարդոց վրայ, որ չէք վախնար դուք ձեզ նետելով մահուան գիրկը...»*

Որուն բթամիտ վախկոտը պատասխանեց. *«Պարագանե՛րը կը ստիպեն մեզ պատերազմի երթալու. եթէ մարդիկ զիս վախկոտ չկոչեն, ես կը փախչիմ նախքան հաւանութիւնս աղաւ առաջնորդելու համար բանակ մը նզովեալ...»:*

Կրօնաւորութիւն ժպտեցաւ անոր ու ըսաւ. *«Միթէ չե՞ս գիտեր թէ այս սրբավայրին մէջ մենք ունինք բալասան մը, որ մարմնիդ վրայ քսելով կը փրկուիս նոյնիսկ ամենասուր թուրի հարուածէն»:*

«Զարմանալի. ո՛ւր է այս բալասանը. վստահաբար ես կրնամ գործածել այդ», ըսաւ զօրավարը:

«Հա՛ւ. հիմա քեզի քիչ մը կու տաս՝ ատկէ», պատասխանեց կուսանը:

Ապրելով ժամանակաշրջանի մը մէջ, երբ մարդիկ տակաւին կը հաւատային անապաշտութեան, զօրավարը չկասկածեցաւ մաքրակեանցադ կոյսին վրայ...

Կրօնաւորութիւն բացաւ սափոր մը, եւ ցոյց տուաւ անոր ներմակ բալասանը:

Տեսնելով այդ, զօրավարը շուտով ոկսաւ կասկածի *«նիւթին»* վրայ...

Կրօնաւորութիւն առաւ քիչ մը անկէ, եւ քսեց իր վզին շուրջ ու դառնալով զօրավարին ըսաւ.

«Եթէ չես հաւատար ինծի, ես կրնամ ապացուցանել քեզի. քաշէ՛ սուրդ եւ բոլոր ուժովդ հարուածէ վիզս»:

Զօրավարը տատանեցաւ. քայց կուսանը կը շարունակէր ստիպել զինք, որ ուժգին հարուածէր իր վիզը, եւ որ վերջապէս կատարեց ան...

Քիչ մնաց որ զօրավարը գետին իյնար եւ մուռէր, երբ տեսաւ կուսանի գլխին գլորումը իր մարմնէն, որ սնշունջ ինկաւ գետին:

Յետոյ հասկցաւ ան, խորամանկութիւնը կոյսին, որ յաջողած էր փրկել ինքզինք պղծութենէ:

Կրօնաւորութիւն մեռած էր, եւ հրաւանատարը ոչինչ կը տեսնէր այժմ իր առջեւ, բացի երկու բանէ.

Կոյսին դիակը, եւ բալասանին սափորը...

Ան սկսաւ իր աչքերը յարել բալասանին... յետոյ անգլուխ մարմնին...

Ապա՝ կորսնցնելով իր ուշքը, դուռը բացաւ եւ դուրս վազեց ճօնելով արիւնոտ սուրը եւ բարձրաձայն աղաղակելով իր զօրքին. *«Աճապարեցէ՛ք, աճապարեցէ՛ք, պէ՛տք է ձգենք այս վայրը...»*

Ան կը շարունակէր վազել, մինչեւ իր մարդիկը հասան իրեն ու գտան զինք, մինչ ան կը շարունակէր աղաղակել, մտան անգգայ երեխայի մը.

«Ե՛ս սպաննեցի՛ զինք», «Ե՛ս սպաննեցի՛ զինք»: